

Հանրապետական մանկավարժահոգեբանական կենտրոն

«Հանրակրթական դպրոցների ուսուցիչների և ուսուցչի օգնականների
դասավանդման հմտությունների զարգացման ապահովում» ծրագիր

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Դպրոց՝ Ն. Գետաշենի Ա. Եղիազարյանի անվան թիվ 2
միջն. Դպրոց

Թեմա՝ Նորագույն տեխնոլոգիաների և մեթոդների
կիրառումը գերմաներենի դասավանդման մեջ

Վերապատրաստող մենթոր՝

Մարիամ Սեդրակյան

Ուսուցիչ՝

Սուսաննա Թաթոյան

Երևան 2023

Բովանդակություն

Ներածություն -----	3
Գլուխ 1. Օտար լեզուների դասավանդման առանձնահատկությունները -----	5
1.1 Օտար լեզվի դասավանդման տեսություններ -----	5
1.2. Օտար լեզվի ուսումնասիրման մոտեցումներ -----	8
1.3. Գերմաներեն լեզվի դասավանդման մեթոդներ -----	8
Գլուխ 2. Գերմաներենի դասավանդման ժամանակակից տեխնոլոգիաները և մեթոդները -----	11
2.1 Դասավանդման ժամանակակից տեխնոլոգիաները -----	12
2.2 Դասավանդման ժամանակակից մեթոդները -----	13
Եզրակացություն -----	19
Գրականության ցանկ -----	20

Ներածություն

Թեմայի արդիականությունը: Լեզվի և հաղորդակցման նկատմամբ հետաքրքրությունը սկսել է ձևավորվել դեռևս հին ժամանակներում (Սուկրատի երկխոսություններում, Արիստոտելն առաջին անգամ քննարկել է հաղորդակցման խնդիրը և իր «Հռետորիկայում» փորձել մշակել դրա տեսությունը, ընդ որում ուշադրությունը կենտրոնացնելով համոզելու արվեստի վրա): Այս հասկացությունների մասին շատ է խոսվել և գրվել, հետևաբար դրանց սահմանումները բազմաթիվ են: Քննարկենք դրանցից առավել էականները: Լեզվի մասին կան բազում մոտեցումներ: Այսպես, լեզուն տվյալ ժողովրդի բառերի ամբողջությունն է, ավելի ստույգ դրանց կապակցությունը՝ մտքերի արտահայտման համար: Լեզուն նշանների համակարգ է, որը ծառայում է իբրև հաղորդակցման միջոց անհատների միջև (ըստ Ժ. Մառուզոյի): Լեզուն իմաստաբանական ինքնուրույն համակարգերից մեկն է, որը տվյալ մարդկային հասարակության անդամների հաղորդակցման հիմնական և կարևոր միջոցներից մեկն է և միաժամանակ հանդիսանում է նաև նրանց մտածողության զարգացման, սերնդեսերունդ մշակութային պատմական սովորույթների փոխանցման միջոց: Լեզուն մարդկային հասարակության մեջ առաջացած և զարգացած լեզվական նշանների համակարգ է, որը ծառայում է հաղորդակցման նպատակներին և կարող է արտահայտել արտաքին աշխարհի վերաբերյալ մարդու գիտելիքների ու պատկերացումների ամբողջությունը (Ն. Արուսյունովա): Հայտնի է, որ մասնագիտական նպատակով օտար լեզվի ուսուցումը առավելապես կենտրոնացած է տեքստի բովանդակության, այլ ոչ թե բառային, հոմանիշային, քերականական և լեզվական այլ կողմերի վրա: Այս դեպքում անհրաժեշտ է մասնագիտական տեքստը մատուցել գերմաներենով և օտար լեզվի իմացությունը հասցնել այնպիսի մակարդակի, որ նրանք ի վիճակի լինեն կարդալ, ընկալել և հեշտությամբ վերարտադրել մասնագիտական տեքստեր, զրույցներ վարել տվյալ ոլորտին վերաբերող թեմաներով: Այս դեպքում նրանք գերմաներեն են սովորում այն համատեքստում, որը նրանց հետաքրքիր է և հոգեհարազատ: Ինչ նպատակով էլ ուսումնասիրվի օտար լեզուն, կարևոր է գիտակցել, որ դա աստիճանական բնույթ

կրող գործընթաց է, որի շրջանակներում սխալներ կարելի է ակնկալել ուսուցման բոլոր մակարդակներում: Օտար լեզվի ուսուցման ընթացքում դասախոսի կամ ուսուցչի հիմնական խնդիրը պետք է լինի օգնել սովորողին հասկանալու իր սխալները, լուծումներ գտնել շտկելու դրանք, պարզել լեզվական այն հմտությունները, որոնք կնպաստեն օտար լեզվի ավելի դյուրին յուրացմանը, որոնց ներկայացումն էլ պայմանավորում է մեր կողմից ընտրված թեմայի կարևորությունը և հրատապությունը:

Հետազոտության նպատակը և խնդիրները:

Հետազոտության նպատակն է ներկայացնել օտար լեզվի, մասնավորապես գերմաներենի, դասավանդման ժամանակակից մեթոդներն ու տեխնոլոգիաները: Աշխատանքի նպատակից ելնելով՝ առաջ են քաշվել հետևյալ խնդիրները.

- Ներկայացնել օտար լեզվի դասավանդման առանձնահատկությունները
- Ուսումնասիրել օտար լեզվի, մասնավորապես գերմաներեն լեզվի, դասավանդման ժամանակակից մեթոդները և տեխնոլոգիաները:

Գլուխ 1. Օտար լեզուների դասավանդման առանձնահատկությունները

1.1 Օտար լեզվի դասավանդման տեսություններ

Լեզվի յուրացման լայն ճանաչում ստացած տեսություններից է Ն. Խոմսկու բնածին գիտելիքների գոյության մասին տեսություն: Բնածին գիտելիքների գոյության փաստը արձանագրել են նաև այլ հեղինակներ: Բնածին են գործունեության այն հիմքերն ու կառույցները, որոնք գործի դնելու հետևանքով հնարավոր է օբյեկտիվ իրականության յուրացումն ու արտացոլումը:

Լեզվի դասավանդման մեթոդները այսօր հայտնի տարբեր տեսություններից է դիսկուրսի տեսությունը : Ըստ դիսկուրսի տեսությունը առաջադրողների՝ լեզուն յուրացվում է այն դեպքում, երբ յուրացնողն ունի քերականական և գործաբանական հմտություններ: Տեսության գաղափարախոսները գտնում են, որ լեզվի կառուցվածքն ընկալելի է նրա կիրառման ընթացքում, և լեզու յուրացնելու համար պարտադիր և հաղորդակցական գործելակերպի իմացությունը: Լեզվի յուրացման հայտնի տեսությունները քննելիս անհրաժեշտ է անդրադառնալ նաև Ժ. Պիաժեի գենետիկ հոգեբանության տեսությանը: Մշակելով և գիտության մեջ ներմուծելով երեխայի խոսքի ուսումնասիրման կլինիկական դերը՝ Ժ. Պիաժեն ուսումնասիրում է նրա տրամաբանական մտածողությունը: Նախկինում կարծիք կար, թե երեխան գուրկ է վերացական մտածողությունից, հասկացություններ ձևավորելու և մտահանգումներ անելու կարողությունից: Ժ.Պիաժեն, ուշադրությունը կենտրոնացնելով երեխայի ունակությունների վրա, փորձում է վեր հանել նրա մտածողության առանձնահատկությունները: Նա գտնում է, որ երեխան փոքրիկ մեծ մարդ չէ, և նրա գլխուղեղը մեծ մարդու փոքրիկ ուղեղը չէ: Ժ. Պիաժեի գենետիկ հոգեբանության հայեցակարգում ինտելեկտն ու ընկալումը շրջապատող աշխարհին հարմարվելու երկու տարբեր ձևերն են : Ընկալումը զգայական հիմք ունի: «Լեզվի յուրացում» և «գործածում» հասկացությունները գործընթացներ են, իսկ յուրացրածն ու սովորածն, բնականաբար, արդյունքներ:

«Լեզվի յուրացում» հասկացությունն իր մեջ ներառում է և լեզվական կարողությունը, և գործածումը՝ որպես միևնույն մակարդակի և միմյանց հետ համաձայնեցվող երևույթներ: Օտարալեզու բառերը հաճախ մտապահվում են մայրենի լեզվի բառերի նմանությամբ: Սա մի փաստ է, որ անմիջականորեն

կապվում է լեզուների ծագումնաբանական ընդհանրությունների ու լեզվական փոխառությունների հետ: Բառերի գործառույթը նրանց նշանակությունն ու վերաբերությունն է: Փորձառու լեզուն յուրացնողները տարբերվում են բառիմաստների «ենթադրական իմացությամբ» ու ճանաչողական ստրատեգիաների կիրառմամբ: Լեզվի յուրացմանն անդրադարձող հեղինակների մի մասը պնդում է, որ չափահասները ավելի արագ են յուրացնում լեզուն, քան փոքրերը, մինչդեռ մյուսները կարծում են, որ հնչյունաբանական ու քերականական կառույցներն ավելի մատչելի են երեխաներին : Օտար լեզվի դասավանդման գործընթացում իրենց դերն ունեն անձնային այնպիսի հատկություններ, ինչպիսիքն են ունակությունը և մտավոր կարողությունը, մոտիվացիան, վերաբերմունքն ուսումնասիրվող օբյեկտի նկատմամբ, ճանաչողական առանձնահատկությունները և բնավորության գծերը: Ա. Գ. Աստվածատրյանի, օտար լեզուների ուսուցման մեթոդիկայի պատմության մեջ «մեթոդ» հասկացությունը օգտագործվում է երկու տարբեր իմաստներով՝

ա / որպես մեթոդական համակարգ կամ մեթոդա կան ուղղություն /ընդհանուր իմաստով/

բ/ որպես ուսուցման եղանակներից մեկը /մասնավոր իմաստով/:

Առաջին դեպքում մենք խոսում ենք քերականական թարգմանական, ուղիղ, խառը, գիտակցական համադրական և ինտենսիվ մեթոդների մասին: Երկրորդ դեպքում, ավելի մասնավոր իմաստով, «մեթոդ» տերմինի հասկացությունը հենվում է դիդակտիկայի տվյալների վրա : Մ.Գ.Աստվածատրյանը իր հետագա շարադրանքում, խոսելով մեթոդների և սկզբունքների մասին, ուղղակիորեն չի նշում «հաղորդակցական մոտեցում» եզրույթը: Սակայն նա մի ամբողջ բաժին է նվիրում «ուսուցման հաղորդակցական ուղղվածության սկզբունքի» քննարկմանը: Մ.Գ.Աստվածատրյանի կողմից կատարված վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ «ուսուցման հաղորդակցական ուղղվածության սկզբունքը» ներառում է իր մեջ շատ «պահանջներ», որոնք բնորոշ են հաղորդակցական մոտեցումից բխող սկզբունքներին, նախ և առաջ բովանդակային առումով: Կարևոր է նշել, որ «ուսուցման հաղորդակցական ուղղվածության սկզբունքը» և «հաղորդակցական

մոտեցում» եզրույթները ունեն ընդհանուր բովանդակային տարրեր: Դրա հետ մեկտեղ, այդ հասկացությունները ունեն թե ծագումնաբանական, թե մեթոդաբանական. թե բովանդակային գործառական ակնառու տարբերություններ: Առաջին տարբերությունը ոչ միայն տեսական է այլև մեթոդաբանական: Բանն այն է, որ խորհրդային մեթոդական ավանդույթի շրջանակներում սկզբունքներն են նախորդում մեթոդներին, և դա բացատրվում է նախ և առաջ այն հանգամանքով, որ օտար լեզուների դասավանդման մեթոդիկան դիտարկվում է խորհրդային ավանդույթի կողմից որպես մասնավոր մեթոդիկա, իսկ դիդակտիկան որպես ընդհանուր ուսուցման տեսություն կամ ընդհանուր մեթոդիկա: Դրանից հետևում է, որ օտար լեզուների դասավանդման մեթոդիկայի սկզբունքները, և ոչ միայն սկզբունքները, այլև մեթոդները ածանցվում են դիդակտիկայի սկզբունքներից: Ինչպես գիտենք, այդ ավանդույթի շրջանակներում առաջադրվում է սկզբունքների հիերարխիկ, ստորակարգային համակարգ, որտեղ սկզբից գալիս են դաստիարակության և ուսուցման սկզբունքները, հետո միայն մասնավոր մեթոդիկաների սկզբունքները: Արևմտյան մեթոդական գրականության ռաուսասիրությունը ցույց է տալիս, որ հաղորդակցական մոտեցումը համարվում է մեթոդ, երբ խոսքը վերաբերում է առանձին առարկաների դասավանդմանը կամ ուսումնառությանը և համարվում է նորագույն, ժամանակակից ավանդական և նոր մեթոդները համադրող, ընդհանրացնող մեթոդ: Այսինքն, մի դեպքում այն հանդես է գալիս մեթոդական մակարդակում, մյուս կողմից մեթոդաբանական:

Այսպիսով կարելի է պնդել, որ հաղորդակցական մոտեցումը ներկայացնում է նոր մեթոդաբանական մակարդակ: Համապատասխան ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, որ հաղորդակցական մոտեցումը ինչ-որ տեղ հաջող համադրումն է ոչ միայն տարբեր մեթոդներին համապատասխանող սկզբունքների, այլև տարբեր մանկավարժական, դիդակտիկական, լեզվաբանական, հոգեբանական և մեթոդական հայեցակետերի: Սկզբունքային նշանակություն ունի այն փաստը, որ աշակերտները հնարավորին չափ պիտի օգտագործեն իսկական լեզուն, և ուսուցանվող լեզուն պիտի լինի ժամանակակից: Ընդ որում մի գործառույթը կարող է ունենալ տարբեր լեզվական ձևեր: Արտահայտություններն իմաստավորելիս

կարևոր է հաղորդակցական իրադրության սոցիալական ենթատեքստը: Աշակերտները պիտի յուրացնեն լեզուն ինչպես լեզվակիրներ: Հաղորդակցական իրազեկության մի մասն է կազմում խոսողի կամ լսողի մտադրությունը պարզաբանելը:

1.2. Օտար լեզվի ուսումնասիրման մոտեցումներ

Գոյություն ունի լեզուն ուսումնասիրելու երեք մոտեցում և բոլոր մեթոդները պայմանականորեն բաժանվում են հետևյալ խմբերի.

1. Կառուցվածքային մոտեցում (լեզուն դիտվում է որպես քերականական էլեմենտների միմյանց կապակցված համակարգ) :
2. Ֆունկցիոնալ մոտեցում, որտեղ լեզուն հանդիսանում է որոշակի գործառույթների /ֆունկցիաների/ արտահայտման և իրականացման միջոց:
3. Բնական մոտեցում: Շեշտը դրվում է այն հասկացության վրա, որ սովորողը կարող է սովորել ամեն ինչ: Ցանկացած նոր դաս պետք է հիմնված լինի նախորդ դասի վրա և լինի մատչելի յուրացման համար:
4. Լեզվի իրավիճակային ուսուցում. Բանավոր մոտեցում: Հիմնված է լեզվի կառուցվածքի վրա: Սովորողը կրկնության միջոցով սովորում է առավելագույնս հաճախ օգտագործվող բառերն ու արտահայտությունները և դրանք անմիջապես օգտագործում պրակտիկայում: Այստեղ բանավոր խոսքը իշխում է գրավոր խոսքի վրա և առավելագույն ուշադրություն է դարձվում սխալների վրա, որոնք կարող են թույլ տրվել բանավոր խոսքի ընթացքում:

1.3 Գերմաներեն լեզվի դասավանդման մեթոդներ

Գերմաներեն լեզվի յուրացման ու դասավանդման գործոններից է համարվում մոտիվացիան: Ընդհանուր առմամբ այն մարդկային որևէ գործողության դրդիչ ուժն է: Մոտիվացիայի բնույթն ու խնդրի բազմակողմանիությունը պայմանավորվում է

այդ երևույթի ընկալման ու բացատրման տարբեր մոտեցումները: Մոտիվացիան, ըստ էության մի քանի աղբյուրներ ունի: Ներքին մոտիվացիա կարող է լինել ինչոր նպատակ և հաջողության ընկալում, արտաքին կարող է համարվել քաջալերանքը, գովասանքը և ուսուցման ընթացքում կիրառվող նյութերն ու վարժանքները: Լեզվի դասավանդման ու դրա հաջող յուրացման վրա ազդող անձնային հատկանիշները են էքստրավերտությունն ու ինտրավերտությունը: Էքստրավերտությունը բնութագրվում է երկու հիմնական բաղադրիչներով՝ շփվելու ունակությամբ ու գործողության դիմելու հանկարծական մղումով: Օտար լեզվի դասավանդման գործընթացի վրա իրենց անմիջական ազդեցությունն են թողնում մի շարք լեզվական գործոններ, հայտնի է, որ հաղորդակցման իրադրության առումով տարբերակվում են լեզվական փոխահարաբերությունների երկու տեսակներ. բնական, որը ծագում է տարբեր լեզվակիրների գործունեության ընթացքում և արհեստական, որն առաջանում է կրթական համակարգի ներգործության արյունքում: Լեզուների արհեստական շփումը որպես կանոն բնական շփումների հիմքն ու համապատասխան փուլն է:

Գերմաներենի ուսուցման գործընթացը անխուսափելիորեն բախվում է օտար լեզուն սովորողի կողմից նրա նախկին լեզվական փորձի փոխանցման արդյունքում առաջացած սխալների ու նոր լեզվի լեզվական կառույցները յուրացնելու գործընթացում առաջացած խոչնդոտների հաղթահարման խնդրին: Դրանք առաջանում են լեզվական տարբեր բնագավառներում՝ քերականական, հնչյունաբանական, բառային (իմաստաբանական), ուղղագրական և այլն: Երկրորդ օտար լեզվի ակտիվ քերականական երևույթները ուսուցանելիս անհրաժեշտ է հաշվի առնել առաջին օտար լեզվի և մայրենի լեզվի միջամտության և՛ դրական (տրանսպոզիցիա), և՛ բացասական (ինտերֆերենցիա) ազդեցությունները: Այդ նպատակին է ծառայում տարբեր լեզուների համապատասխան երևույթների գուգադրումը, որը սովորաբար կատարվում է երեք մակարդակներում՝ ձևի, բովանդակության և գործառության: Գերմաներենի ու հայերենի համադրման պարագայում ամենահաճախ հանդիպող բացասական ազդեցությունը ի հայտ է գալիս նախադասության մեջ ստորոգյալի դիրքի հետ կապված: Գերմաներենում

ստորոգյալի երկրորդ ամրագրված դիրքը նախադասության մեջ հաճախ է խախտվում հայերենի նախադասության ու բառակապակցությունների ազատ կառույցի ազդեցությամբ: Բայի հետ կապված փոխներթափանցման հաճախ հանդիպող դեպքեր են նաև ստորադասական նախադասությունները:

Գերմաներենի ուսուցման ընթացքում լեզվական նյութի վրա աշխատանքը անհրաժեշտ է այնպես կազմակերպել, որ սովորողը քայլ առ քայլ հաղթահարելով նյութի հետ կապված տարբեր բնույթի դժվարությունները, կարողանա այն օգտագործել խոսքային գործունեության տարբեր տեսակներում: Քանի որ լեզուն ինֆորմացիա հաղորդելու և ընդունելու միջոց է, ուստի ուսուցման յուրաքանչյուր աստիճան և օղակ պետք է ուղղված լինի լեզուն կիրառելու ունակության ձևավորմանը: Գերմաներենի՝ իբրև լեզվական նյութի հետ աշխատանքի գլխավոր խնդիրն է դրա ներմուծումը՝ բացատրությունը, յուրացված լինելու մակարդակի ստուգումը և սովորողի մոտ մատուցված նյութի կիրառման նախնական ունակությունների ձևավորումը: Իսկ ինչպես հայտնի է լեզվաբանության մեջ ներմուծման կարևորագույն օղակներն են բացահայտումը, ձևը և օգտագործումը: Գերմաներենի դասավանդման գործընթացը սկսվում է դասավանդողի կողմից լեզվական նյութի մանրակրկիտ ուսումնասիրությամբ: Այդ ուսումնասիրությունը հնարավորություն է տալիս նրան ճիշտ ընտրելու ուսուցման եղանակները՝ անշուշտ հաշվի առնելով թիրախային խմբի լեզվական նախկին փորձն ու հմտությունները: Հաջորդ քայլը լեզվական նյութի նշանակության բացահայտումն է, որը իրագործվում է լեզվական /թարգմանական ու ոչ թարգմանական/ ու արտալեզվական /գործողության կամ առարկաների ցուցադրում, միմիկա/ եղանակներով: Հաջորդ քայլով դասավանդողը պետք է տարբեր եղանակներով ստուգի, թե որքանով է նոր նյութը յուրացվել սովորողների կողմից: Այս աշխատանքի ընթացքում անհրաժեշտ է լուրջ ուշադրություն դարձնել նոր քերականական նյութի հետ մայրենի կամ առաջին օտար լեզվում հավանական առկա համընկնումներին: Օտար լեզվի յուրացման գործընթացում իրենց դերն ունեն անձնային այնպիսի հատկություններ, ինչպիսիքն են ունակությունը և մտավոր կարողությունը, մոտիվացիան, վերաբերմունքն ուսումնասիրվող օբյեկտի

նկատմամբ, ճանաչողական առանձնահատկությունները և բնավորության գծերը: Օտար լեզուների դասավանդման մեթոդի պատմության տեսանկյունից վճռորոշ նշանակություն ունի տվյալ ավանդույթների համեմատական վերլուծությունը՝ այս կամ այն սկզբունքն ու մեթոդը դիտարկելիս: Այստեղ առանձնահատուկ նշանակություն ունի ոչ միայն այն հանգամանքը, թե որ մեթոդաբանական կամ տեսական մոտեցումն է դրական կամ բացասական, արդիական կամ ոչ արդիական, այլ նաև այն, թե ինչպես օգտվել այդ պայմանականորեն բաժանված մեթոդական ավանդույթներից: Օտար լեզվի դասավանդման գործընթացի վրա իրենց անմիջական ազդեցությունն են թողնում մի շարք լեզվական գործոններ, հայտնի է, որ հաղորդակցման իրադրության առումով տարբերակվում են լեզվական փոխահարաբերությունների երկու տեսակներ. բնական, որը ծագում է տարբեր լեզվակիրների գործունեության ընթացքում և արհեստական, որն առաջանում է կրթական համակարգի ներգործության արյունքում¹⁸: Լեզուների արհեստական շփումը որպես կանոն բնական շփումների հիմքն ու համապատասխան փուլն է: Այսօր գերաներեն լեզվի դասավանդման ժամանակակից և նորագույն մեթոդիկա է համարվում նորարարական տեխնոլոգիաներով ուսուցումը: Նորարարական տեխնոլոգիաներով համալրված այս դարում գերմաներեն լեզվի դասավանդման խնդիրները նոր մարտահրավերներ են առաջադրում արդի տեսաբաններին: Ընթացքում կիրառվում են տեղեկատվական նոր տեխնոլոգիաներ, փորձ է արվում մշակելու դասավանդման նոր ձևեր, մեթոդներ, մոտեցումներ և այլն:

Գլուխ 2. Գերմաներենի դասավանդման ժամանակակից տեխնոլոգիաները և մեթոդները

Վերջին տարիներին շատ ավելի հաճախ է բարձրացվում դպրոցում նոր ինֆորմացիոն տեխնոլոգիաների օգտագործման հարցը: Այսինքն՝ ոչ միայն նոր տեխնիկա, այլև նոր դասավանդման ձևեր, նոր մեթոդներ, դասավանդման նոր մոտեցում: Օտար լեզվի ուսուցման գլխավոր նպատակը սովորողի

հաղորդակցության մշակույթի ձևավորումն է, օտար լեզվի գործնական (պրակտիկ) տիրապետումը:

Ուսուցչի խնդիրն է՝ յուրաքանչյուր սովորողի համար ստեղծել այնպիսի միջավայր, օգտագործել այնպիսի մեթոդներ, որ յուրաքանչյուրին հնարավորություն կտա ցուցաբերել ակտիվություն և ստեղծագործական միտք:

Ժամանակակից մանկավարժական տեխնոլոգիաները, ինչպիսիք են, համագործակցության ուսուցումը, նախագծային մեթոդը, նոր ինֆորմացիոն տեխնոլոգիաների օգտագործումը, համացանցը, օգնում են իրականացնել դասավանդման աշակերտակենտրոն մոտեցում, ապահովվում են ահատական ուսուցում՝ ելնելով սովորողի հնարավորություններից, մակարդակից, հակումներից:

Գերմաներեն լեզվի դասավանդման ժամանակ ուսուցանող համակարգչային ծրագրերի աշխատանքային ձևերը ներառում են.

- Բառապաշարի ուսուցում
- Աշխատանք արտասանության հետ
- Երկկիսուսության և մենախոսության ուսուցում
- Գրավոր աշխատանք կատարելու ուսուցում:

2.1 Դասավանդման ժամանակակից տեխնոլոգիաները

Ուսուցման թվայնացումն անխտիր կապված է այն փաստի հետ, որ համակարգիչը հանդիսանում է մտավոր զարգացման աղբյուր իր բոլոր առումներով: Ռ. Վիլյամը և Կ.Մակլին իրենց «Համակարգիչը դպրոցում» հոդվածի մեջ գրում են. «Համակարգիչն ունի մի յուրահատկություն, որն ի հայտ է գալիս այն ուրիշին որպես ուսուցանելու գործիք օգտագործելիս, և նրա «անշունչ (անհոգի)» լինելն իրեն լավ օգնական է դարձնում գիտելիքներ ձեռք բերելու հարցում: Այս սարքը կարող է շատ «սիրալիր» կերպով շփվել օգտվողի հետ և նույնիսկ որոշ պահերի ըմբռնումով

մոտենալ և երբեք չբարկանալ և ցույց չտալ, որ ձանձրույթ է զգում, օրինակ նույն արտահայտությունը բազմաթիվ անգամներ կրկնելուց»: Այս իմաստով անհատական ուսուցման մեջ համակարգչի օգտագործումն ամենաօգտակար ձևերից մեկն է:

Գերմաներեն լեզվի ուսուցման հիմնական նպատակը հաղորդակցության հմտությունների ձևավորումն է, իսկ մնացած բոլոր խնդիրները (կրթական, դաստիարակչական, զարգացնող) լուծվում են գլխավոր նպատակի իրականացման ճանապարհին: Առաջնային նշանակությունը տրվում է նյութն ընկալելուն, բովանդակության փոխանցմանը և իմաստի արտահայտմանը, որն էլ տանում է լեզվի քերականական կառույցների և բառերի անուղղակի ուսուցմանը: Վերջիններս սովորողը յուրացնում է անընդհատ շփման ընթացքում՝ առանց կենտրոնանալու քերականական կանոնները պարզապես անգիր անելու վրա:

Համացանց

Որպես ինֆորմացիոն համակարգ, համացանցն իր օգտատերերին առաջարկում է ինֆորմացիայի և պաշարների հսկայական տեսականի.

- Էլեկտրոնային փոստ(e-mail), վիդեոկոնֆերանսներ,
- Անձնական ինֆորմացիա հրապարակելու, անձնական էջ ստեղծելու և համացանցում տեղադրելու հնարավորություն,
- Մուտք ինֆորմացիոն պաշարներ
- Փնտրողական համակարգեր ,
- Առցանց հաղորդակցություն :

Այս բոլոր ռեսուրսները կարող են օգտագործվել դասի ընթացքում:

Հաղորդակցական և միջմշակութային հաղորդակցության հմտություններ ձեռք բերելն անհնարին է առանց հաղորդակցության, պրակտիկայի և համացանցի պաշարների օգտագործումը օտար լեզվի դասի ընթացքում պարզապես դառնում է անհրաժեշտություն: Համացանցի վիրտուալ միջավայրը թույլ է տալիս դուրս գալ

ժամանակի և տարածության հասկացությունների սահմաններից և կենդանի շփում է ապահովում իր օգտատերերի համար:

Համացանցը հիանալի միջոց է աշխարհում կատարվելիք անցուդարձին հետևելու համար: Գործունեության այսպիսի տեսակը շատ հարմար է ավագ դասարանների համար, քանի որ ներառում է կարդալու մեծածավալ նյութեր, ընթերցանության արվեստ և խոսելու հմտություն:

Համացանցը՝ հաղորդակցության միջոց

Համացանցով օտար լեզվի դասավանդմանը ներկայացված նոր պահանջներից մեկն էլ հանդիսանում է համագործակցության ապահովվումը, ինտերակտիվություն:

Սովորեցնելով տվյալ լեզուն համացանցը նպաստում է խոսելու և արտահայտվելու հմտությունների ձևավորմանը, բառապաշարի հարստացմանը, քերականություն սովորելուն՝ դարձնելով լեզվի ուսուցումն ավելի արդյունավետ (էֆֆեկտիվ):

Գերմաներենի իմացությունը զարգացնող կայքեր

Համացանցն անկասկած կարող է օգտագործվել որպես քերականության զարգացման, բառապաշարի հարստացման և գիտելիքների ստուգման աղբյուր: Այն ներառում է բոլոր հնարավոր բառագիտական, քերականական, ֆոնետիկական վարժություններ, թեստեր, կարդալու նյութեր, IQ թեստեր և այլն: Դասավանդողը կամ էլ սովորողները կարող են իրենց հարմար կայքերի ցանկ կազմել և օգտվել դասի ընթացքում, կամ էլ հանձնարարություններ կատարել այդ կայքերից օգտվելով: Գերմաներեն ուսուցանող կայքեր են՝

- <https://www.lingohut.com/hy/l59/>
- <https://www.berlitz.com/hy-am/learn-german>
- <https://learngerman.dw.com/en/learn-german/s-9528> :

2. 2 Դասավանդման ժամանակակից մեթոդները

1. Խմբային մեթոդ

Այսօր առավել կարևոր է խմբային ուսուցման մեթոդների կիրառումն գերմաներենի դասերին: Խմբային մեթոդների կիրառման նպատակն է.

1. Միապաղաղ և ձանձրալի դասերից խուսափում

2. Տարբեր կարողություններ ունեցող աշակերտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների առավելագույն ձեռք բերում

3. Յուրաքանչյուր աշակերտի արդյունավետ աշխատանքի ապահովում

4. Օտար լեզու ուսումնասիրելու հետաքրքրության և խթանման ստեղծում: Խմբերի անդամների առավել օպտիմալ քանակն է համարվում 4 անդամ մեկ խմբում: Նման բաժանումը թույլ է տալիս խմբի ներսում զույգի առավել արդյունավետ աշխատանք կազմակերպել՝ այսինքն խմբի յուրաքանչյուր անդամ կարող է հաջորդաբար կազմել երեք զույգ: Խմբերը լինում են.

- Բազմասեռ խմբեր՝ մեկ անդամը՝ <<ուժեղ>> աշակերտ է, երկուսը՝ միջին կարողությունների տեր և մեկը՝ <<թույլ >> աշակերտ
- Միասեռ խմբեր՝ միայն աղջիկներ կամ միայն տղաներ
- Հիմնական խմբեր՝ խմբեր, որոնք միասին աշխատելու են երկար ժամանակահատվածում
- Ինքնակամ խմբեր՝ հետաքրքրությունների կամ կենդանակերպի հիման վրա ստեղծված խմբեր:

Խմբային աշխատանք կազմակերպելու սկզբունքները

• Ամեն աշակերտ պետք է գիտակցի, որ ամբողջ խմբի հաջող աշխատանքը կախված է խմբի յուրաքանչյուր անդամից

• Կատարված աշխատանքի արդյունքները պետք է ներկայացվեն խմբի յուրաքանչյուր անդամի կողմից:

Խմբի ներսում հանձնարարությունը կատարելու ընթացքում աշխատանքը պետք է հավասարապես բաշխվի խմբի անդամների միջև.

1. Հանձնարարությունը պետք է այնպես կազմել, որ խմբի յուրաքանչյուր անդամ ստանա հանձնարարության միայն որոշակի մի մաս
2. Խմբի յուրաքանչյուր անդամ ունենա իր դերը
3. Աշակերտները պետք է իմանան ինչ նպատակով են աշխատելու խմբում
4. Որքան ժամանակ է տրվում հանձնարարությունը կատարելու համար
5. Խմբի անդամների միջև պետք է լինի փոխադարձ հարգանք:

%-ն օգտագործելով:

2. Հնգյակի մեթոդ

Գերմաներենի դասավանդման մեկ այլ կարևոր մեթոդ է հնգյակների մեթոդը: Այս մեթոդով աշխատելիս պետք է դասարանը բաժանել զույգերի և յուրաքանչյուր զույգ տրված թեմայով պետք է գրի հնգյակը: Հնգյակ գրելու քայլերն են.

1. առաջին տողը մեկ բառ է, որը նկարագրում է հասկացությունը՝ գոյական.
2. երկրորդ տողը ամբողջացնում է հասկացությունը բնութագրող երկու բառով՝ ածականներ
3. երրորդ տողը բաղկացած է երեք բառից, որոնք արտահայտում են հասկացության հետ կապված գործողություններ՝ դերբայներ.
4. չորրորդ տողը ներկայացնում է չորս բառից կազմված մի արտահայտություն, որով հասկացության նկատմամբ դրսևորվում է զգացմունքը կամ վերաբերմունքը.
5. վերջին տողը մեկ հոմանիշ բառ է, որն այլ կերպ է արտահայտում նույն հասկացությունը:

3. Քեյս մեթոդ

Այսօր ակտիվ ուսուցման գործընթացում մեծ տեղ ունի քեյս մեթոդը: Այս մեթոդը հիմնականում շեշտը դնում է սովորողների ակտիվ մտածողություն վրա:

Քեյս մեթոդը օտար լեզվի դասավանդման պրակտիկայում հնարավորություն է տալիս զարգացնելու սովորողների ստեղծագործական և քննադատական մտածողությունը՝ գործածելով դրանք խնդիրների լուծման ժամանակ, ինչպես նաև վերլուծելու ստացված արդյունքները, ցույց տալու դրանց կիրառելիությունը նմանատիպ այլ իրավիճակների համար, քանի որ ստեղծագործական, ճանաչողական և մասնագիտական գործունեության ժամանակ սովորողները միաժամանակ կիրառելու են իրենց մտավոր բոլոր հմտություններն ու կարողությունները: Լեզվի դասավանդման գործընթացում քեյսմեթոդի կիրառումը կատարելագործում է սովորողների լեզվամտածողությունը: Լինելով ուսուցման ինտերակտիվ մեթոդ՝ այն սովորողների կողմից արժանանում է դրական վերաբերմունքի, քանի որ նրանք դրանում տեսնում են խաղ, որն ապահովում է

տեսական գիտելիքների յուրացում և լեզվական գիտելիքների կիրառում: Իրավիճակների վերլուծությունն օտար լեզվով բավական ուժեղ է ազդում սովորողների մասնագիտացման վրա, նրանց մեջ ձևավորում է օտար լեզուն մասնագիտական խնդիրների լուծման համար կիրառելու հմտություններ : Այս մեթոդի էությունը որոշակի իրավիճակների հետազոտման, կոնկրետ խնդիրների լուծման մեջ է: Քեյսը իրավիճակի նկարագրություն է, որն իր մեջ որևէ խնդիր է պարունակում: Սա կարելի է ասել՝ գործիք է, որի միջոցով իրական կյանքից մի հատված, իրավիճակ է ներկայացվում լսարանում, որը քննարկվում է և այդ քննարկման ընթացքում էլ ձեռք են բերվում որոշակի գիտելիքներ: Որպեսզի բուհի շրջանավարտները հետագա աշխատանքային գործունեության ընթացքում իրենց վստահ զգան, հարկավոր է լսարանում էլ ստեղծել իրական, բնական խոսքային իրավիճակ, որը հատուկ է նույն մասնագիտությունն ունեցող լեզվակիրներին: Քեյս մեթոդը տվյալ դեպքում նպաստում է հաղորդակցական կարողությունների ձևավորմանը: Ծանոթացումը քեյսի հետ՝ նյութի ընթերցանությունը, թարգմանությունը, ինքնուրույն խնդրի լուծման ուղիների որոնումը, իրավիճակի վերլուծությունը, ներքին մենախոսությունը նյութի շուրջ, խնդրի լուծման ձևակերպումն օտար լեզվով, այս ամենը հաղորդակցական խնդիրների օրինակներ են: Լսարանային աշխատանքը քեյսի շուրջ, որը իր մեջ ներառում է քննարկում, վեճ, փաստարկում, նկարագրում, համեմատում և այլ խոսքային փուլեր, սովորողի մեջ վարժեցնում է խոսքային ճիշտ կողմնորոշում, ձևավորում է օտար լեզվով ճիշտ մտածողություն: Քեյսը բարդ երևույթ է: Յուրաքանչյուր քեյս իր մեջ պիտի ունենա հետևյալ հայեցակետերը՝ վիճարկելիություն, հակամարտություն, դերախաղային, ժամանակային, տարածական սովորողի խնդիրն է՝ հետազոտության արդյունքում մշակել գործունեության ռազմավարությունը, խնդրի լուծման հնարավոր տարբերակները, ներկայացնել դրանք, քննարկել դասընկերների ներկայացրած այլընտրանքային լուծումների արդյունավետությունը: Այսօր գերմաներեն լեզվի ուսուցման գործընթացում մեծ տեղ է զբաղեցնում նաև տեղեղեկատվության հետ աշխատանքը: Սովորողի համար ավելի կարևոր է դառնում կարողանալ ինքնուրույն ձեռք բերել լրացուցիչ նյութեր, վերլուծել ստացված

տեղեկատվությունը, կարողանալ եզրակացություններ անել, կարծիք հաղորդել կարդացածի վերաբերյալ, հիմնավորել սեփական տեսակետները տիրապետելով անհրաժեշտ փաստերի՝ լուծել առաջացած խնդիրները:

4. Գերմաներենի դասավանդման մեթոդներ

Քերականաթարգմանչական մեթոդ: Այս մեթոդը մեզ հայտնի է դեռ սովետական ժամանակներից, որը հիմնված է գրավոր թարգմանության և ընթերցանության վրա: Այս դեպքում սովորաբար կազմվում են տեքստեր, որոնք ուղղված են որոշ քերականական կանոնների մշակմանը: Հիմքում ընկած են բառուսուցումը, ուղղագրությունը, քերականությունն ու քերականորեն հարուստ տեքստերի գրավոր թարգմանության միջոցով պրակտիկան: **Լսողալեզվական մեթոդ:** Այս մեթոդի էությունը նրանում է, որ սովորողն անընդհատ լսում ու կրկնում է օտար լեզվով ձայնագրությունը:

Պրոպրիոցիտիվ մեթոդ: Մեթոդի նպատակն է միաժամանակ աշխատանքի մեջ ներգրավել ուղեղի ճանաչողական, նյարդաբանական և լսողական ֆունկցիաները: Այս մեթոդի կողմնակիցները պնդում են, որ սովորողն ուսուցման ընթացքում պետք է իր լեզուն, բանավոր խոսքն օգտագործի անընդհատ, նույնիսկ գրավոր առաջադրանքներ կատարելիս:

Պիմսլերի մեթոդը հիմնված է աուդիո ձայնագրությունների օգտագործման վրա: Վերջիններս աստիճանաբար բարդանում են, ամեն անգամ ներմուծելով ակտիվ նոր բառապաշար:

Միշել Թոմասի մեթոդ: Այն իր մեջ ներառում է դասարանում արված մի շարք աուդիո ձայնագրություններ, որտեղ դասավանդողն աշխատում է երկու սովորողի հետ, բացատրում նրանց քերականական կանոնները, սովորեցնում բառագիտություն և հանձնարարություններ տալիս: Լսողը ինքնաբերաբար ներառվում է դասապրոցեսի մեջ՝ ստանալով խմբում աշխատելու տպավորություն:

Կարդալու և պատմելու մեթոդ: Համարվում է Ֆիզիկական արձագանքման մեթոդի ենթաճյուղ: Դասավանդողը հարուստ բառապաշարով փոքրիկ պատմություններ է պատմում սովորողներին, հետո էլ հարցեր տալիս պատմության վերաբերյալ: Վերջիններս պետք է պատասխանեն հարցերին օգտագործելով նյութի բառերը:

Ուղղիչ մեթոդ: Այս մեթոդի դեպքում գերմաներենը ուսուցանվում է մայրենի լեզվի նման, այսինքն ինքը, սովորեցնելու պրոցեսն անցկացվում է հենց օտար լեզվով, իսկ մայրենի լեզվի օգտագործումն այդ ընթացքում առավելագույնս բացառվում է:

Խոսակցական ուսուցում: Նախատեսում է ուսումնասիրվող լեզվի օգտագործումը ոչ միայն հանձնարարություններ կատարելու այլև դասավանդողի և մյուս սովորողների հետ շփվելու համար: Այն ներառում է այնպիսի ինտերակտիվ վարժություններ, ինչպիսիք են երկխոսությունները, դերախաղերը, խմբային աշխատանքները և այլն: Մեթոդն օգտագործվում է տարրական դպրոցում, առաջ քաշելով երկլեզվության (բիլինգվիզմ) տարբերակը՝ դպրոցական ծրագրով նախատեսված առարկաներն ուսուցանելով օտար լեզվով՝ գերմաներենով: Նույնիսկ մայրենի լեզվով ընթերցանությունը սկսում են գերմաներենով կարդալու փուլն անցնելուց հետո:

Լռության մեթոդ: Այս դեպքում ուսուցիչն ավելի շատ լռում է, քան խոսում: Արտասանությունը սովորեցնելով տարրական դասարաններում, ուսուցիչն օգտագործում է տարատեսակ գունավոր աղյուսակներ, որտեղ ամեն մի գույնը կամ նշանը մի հնչյուն են նշանակում: Այս ճանապարհով էլ նոր բառեր են ուսուցանվում:

Եզրակացություն

Այսպիսով, լեզուն, մարդկային հաղորդակցության կարևորագույն միջոցը, մտածողության նյութական ձևը, որը ընդհանուր է տվյալ լեզվակիր հասարակության բոլոր անդամների և միասնական այդ լեզվով խոսող ամբողջ հասարակության համար: Լեզվի իրացումը խոսքն է՝ իր բանավոր և գրավոր տարբերակներով: Գերմաներեն լեզվի ուսուցման գլխավոր նպատակը սովորողի հաղորդակցության մշակույթի ձևավորումն է, օտար լեզվի գործնական (պրակտիկ) տիրապետումը: Գերմաներեն լեզվի յուրացման գործընթացում կարևորելով սխալների ուղղման տարբերակի ընտրությունը՝ գրեթե բոլոր ուսուցիչներն առանձնացնում են ընկերների կողմից դրանց ուղղումը: Գերմաներեն լեզվի ուսուցման հիմնական նպատակը հաղորդակցության հմտությունների ձևավորումն է, իսկ մնացած բոլոր խնդիրները (կրթական, դաստիարակչական, զարգացնող) լուծվում են գլխավոր նպատակի իրականացման ճանապարհին: Առաջնային նշանակությունը տրվում է նյութն ընկալելուն, բովանդակության փոխանցմանը և իմաստի արտահայտմանը, որն էլ տանում է լեզվի քերականական կառույցների և բառերի անուղղակի ուսուցմանը: Վերջիններս սովորողը յուրացնում է անընդհատ շփման ընթացքում՝ առանց կենտրոնանալու քերականական կանոնները պարզապես անգիր անելու վրա:

Այսպիսով, վերջին մի քանի տարիների ընթացքում համակարգչային տեխնոլոգիաների նշանակությունն առօրյա կյանքում նկատելիորեն աճել է, և դրանց հասանելիությունն այնքան է հեշտացել, որ գործնականում ամեն ոք, տանից դուրս չգալով, հնարավորություն ունի օգտվելու հսկայական տեղեկատվական ռեսուրսներից: Ըստ այդմ՝ էլ, ժամանակին համընթաց, փոխվում են նաև դասավանդման մեթոդները՝ փորձելով սովորողներին զինել այնպիսի գիտելիքներով, որոնք ճանապարհ կհարթեն դեպի նրանց մասնագիտական առաջընթացը:

Գրականության ցանկ

1. Առաքելյան Ռ. Հոգելեզվարանություն, Երևան 2007.
2. Աստվածատրյան Մ.Գ. Օտար լեզուների դասավանդման մեթոդիկա, Եր., 1985.
3. Բերբերյան Ն., Եղիազարյան Է. Գերմաներեն, բուհական դասագիրք, Երևան, ԵՊՀ հրատարակչություն 2010.
4. Պետրոսյան Գ. Երկլեզվության հոգելեզվարանական եւ հանրալեզվարանական հայեցակարգեր, ԵՊՀ, 1998.
5. Օտար լեզուների առարկայական ծրագիր, գլուխ XXIV.
www.mes.gov.ge/uploads.gegmobi/4.doc
6. Будагов Р. А. Введение в науку о языке. / 3е изд. М.: Добросвет2000, 2003.
7. Осипов Г., Взгляды и тенденции в современной теории дискурса, элек. ресурс,
<https://cyberleninka.ru/article/n/vzglyadyitendentsiivsovremennoyteoriiidiskursa>
8. Ուսուցման արդյունավետ հնարներ, Երևան, Ֆրիդրիխ Էբերտ հիմնադրամ,
Հայաստան 2020
9. <https://www.lingohut.com/hy/159/>
10. <https://www.berlitz.com/hy-am/learn-german>
11. <https://learngerman.dw.com/en/learn-german/s-9528>